မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ပဋ္ဌာန်းမည်ပုံ	၁
အကြောင်းအကျိုးဟောသောဒေသနာသုံးပါး	၂
မျိုးစဉ်အားဖြင့်လေ့လာခြင်း	၄
(၁) အာရမ္မဏမျိုး (၈)ပစ္စည်း	၉
၁။ အာရမ္မဏပစ္စည်း	၁၀
၂။ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ ၄။ အာရမ္မဏူပနိဿယ	၄၈
၅။ အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ ၇။ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ	၆၅
၈။ အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတ	
၃။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတနိဿယ(ဝတ္ထာ)	၇၄
၆။ ဝတ္ထာရမ္မဏပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ	
အာရမ္မဏပုရေဇာတာဓိပတိ	၇၉
ဝတ္ထာရမ္မဏာဓိပတိ	၈၀
အာရမ္မဏမျိုးပစ္စည်းများ မှတ်ဖွယ်	၈၁
(၂) သဟဇာတမျိုး (၁၅)ပစ္စည်း	၈၅
၁။ ဟေတု	၉၀
၂။ သဟဇာတာဓိပတိ	၁၀၅
၃။ သဟဇာတကမ္မ	၁၁၅
၄။ နာမ်အာဟာရ	၁၂၅
၅။ သဟဇာတိန္ဒြိယ	၁၃၅
၆။ ဈာနပစ္စည်း	၁၅၀
၇။ မဂ္ဂပစ္စည်း	၁၆၀
၈။ သဟဇာတအကြီး ၄ ပစ္စည်း	၁၇၂
သဟကြီး(၄)ပစ္စည်း မှတ်ဖွယ်	၁၈၅
၉။ သဟဇာတအလတ် ၄ ပစ္စည်း၊ အညမညပစ္စည်း.....	၁၈၉
ဝိပါကပစ္စည်း	၁၉၄
သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း	၁၉၈
သဟဇာတဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း	၂၀၂
သဟဇာတမျိုး မှတ်ဖွယ်	၂၀၆

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၃) အနန္တရူပနိဿယမျိုး (၇)ပစ္စည်း	၂၀၇
၁။ အနန္တရ၊ သမနန္တရ၊ အနန္တရူပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ	၂၀၉
၂။ အနန္တရမျိုး အာသေဝနပစ္စည်း	၂၂၄
၃။ အနန္တရမျိုး ကမ္မပစ္စည်း	၂၂၈
(၄) ပကတူပမျိုး	၂၂၉
၁။ ပကတူပနိဿယ	၂၂၉
၂။ ဗလဝနာနာက္ခဏိကကမ္မ	၂၅၂
(၅) ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုး	၂၅၅
၁။ ဝတ္ထုပုရေဇာတ	၂၅၆
ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ	
၂။ ဝတ္ထုပုရေဇာတိန္ဒြိယပစ္စည်း	၂၆၃
(၆) ပစ္ဆာဇာတမျိုး	၂၆၅
၁။ ပစ္ဆာဇာတ	၂၆၅
ပစ္ဆာဇာတဝိပ္ပယုတ္တ၊ ပစ္ဆာဇာတတ္ထိ၊ ပစ္ဆာဇာတအဝိဂတ..	၂၇၀
(၇) ဗလဝဒုဗ္ဗလနာနာက္ခဏိကကမ္မ	၂၇၁
(၈) ရုပ်အာဟာရ	၂၇၇
(၉) ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယပစ္စည်း	၂၈၀
(၁၀) မိဿက(၃)ပစ္စည်း	၂၈၄
၁။ သဟဇာတပုရေဇာတမိဿကပစ္စည်း	၂၈၄
၂။ ပစ္ဆာဇာတာဟာရမိဿကပစ္စည်း	၂၈၈
၃။ ပစ္ဆာဇာတိန္ဒြိယမိဿက	၂၉၂
(၁၁) ခန္ဓာဝါရ	၂၉၆

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ပစ္စယနိဒ္ဒေသ	၃၀၁
၁။ ဟေတုပစ္စည်း	၃၀၁
၂။ အာရမ္မဏပစ္စည်း	၃၀၈
၃။ အဓိပတိပစ္စည်း	၃၁၈
၄။ အနန္တရပစ္စည်း၊ ၅။ သမနန္တရပစ္စည်း	၃၂၇
၆။ သဟဇာတပစ္စည်း	၃၃၅
၇။ အညမညပစ္စည်း	၃၄၃
၈။ နိဿယပစ္စည်း	၃၄၅
၉။ ဥပနိဿယပစ္စည်း	၃၅၁
၁၀။ ပုရေဇာတပစ္စည်း	၃၆၁
၁၁။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စည်း	၃၆၈
၁၂။ အာသေဝနပစ္စည်း	၃၇၂
၁၃။ ကမ္မပစ္စည်း	၃၇၇
၁၄။ ဝိပါကပစ္စည်း	၃၇၉
၁၅။ အာဟာရပစ္စည်း	၃၈၂
၁၆။ ဣန္ဒြိယပစ္စည်း	၃၈၆
၁၇။ ဈာနပစ္စည်း	၃၉၀
၁၈။ မဂ္ဂပစ္စည်း	၃၉၂
၁၉။ သမ္ပယုတ္တပစ္စည်း	၃၉၄
၂၀။ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်	၃၉၅
၂၁။ အတ္ထိပစ္စည်း	၄၀၀
၂၂။ နတ္ထိပစ္စည်း	၄၀၈
၂၃။ ဝိဂတပစ္စည်း	၄၀၉
၂၄။ အဝိဂတပစ္စည်း	၄၁၀
ပစ္စယနိဒ္ဒေသ၌ အထွေထွေမှတ်ရန်	၄၁၀
နိဂုံး	၄၁၃
မေးခွန်းဟောင်းများ	၄၁၇

"နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ"

ပဋ္ဌာန်းမြတ်ဒေသနာ

ပဋ္ဌာန်းကျမ်းသည် ကြီးမားလှ၏၊ ကျယ်ပြန့်လှ၏။ နက်နဲလှ၏။ ခက်ခဲလှ၏။ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသောနည်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ကာ ဝေဝေဆာဆာကြီးဟောကြားတော်မူထားသောကြောင့် "အနန္တနယ"ဟူသောဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံလှပေသည်။ ဤသို့ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော နည်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသဖြင့်လည်း ပဋ္ဌာန်းနည်းကို အပြီးတိုင်မဟုတ်စေကာမူ မိမိတို့ပါရမီအလျောက် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာစွာဖြင့် ဉာဏ်သက်ဝင်လာသောအခါတွင် ဘုရားရှင်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြီးကို အံ့လို့မပြီးချီးလို့မကုန်ဆိုသလို ကြည်ညိုလို့မဝနိုင်အောင်ဖြစ်၍ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အများဆုံးကျက်စားရာ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းတော်ကြီးသည်လည်း "သမန္တပါသာဒိက"ဟူသော ဂုဏ်နှင့်လည်းပြည့်စုံပေ၏။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှင် ဘုရားသခင်သည် ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကိုဟောတော်မူရာ၌ သတ္တဝါဝေနေယျတို့၏ (ဉာဏ်အနအရင့်)ဉာဏ်အားလျော်စွာ ဉာဏ်သက်ဝင်နိုင်စေရန် အစီအစဉ်ဖြင့် ဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။

၁။ **ပစ္စယုဒ္ဒေသ** – သတ္တလောက,သင်္ခါရလောက,ဩကာသလောကဟူသော ကမ္ဘာလောကကြီး တစ်ခုလုံး၏ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံဟူသမျှသည် အကြောင်းနှင့်မကင်း၊ အကြောင်းကြောင့်သာဖြစ်ပေါ်လာရသော အကျိုးတရားများသာဟု ဟောတော်မူခဲ့သည်။ ယင်း အကြောင်းတရားများကို ဤပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌ ဦးစွာပထမ အကျဉ်းနည်းအားဖြင့် "ဟေတု ပစ္စယော။ ပ။ အဝိဂတပစ္စယော"ဟု "ပစ္စယုဒ္ဒေသ"ကို ဟောတော်မူ၏။

အဋ္ဌကထာဆရာတို့က "ပစ္စယဝိဘင်္ဂဝါရ"ဟုလည်း ညွှန်ပြတော်မူပါသည်။

၂။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ– ပစ္စယုဒ္ဒေသတွင် အကျဉ်းနည်းအားဖြင့်ဟောတော်မူခဲ့သော ဟေတုစသော (၂၄)ပါးသောအကြောင်းပစ္စည်းတရားတို့ကို "ဤကား အကြောင်းပစ္စည်း၊ ဤကားအကျိုး ပစ္စယုပ္ပန်"ဟု အသီးသီးဝေဖန်ကာ မကျဉ်းမကျယ်ဟောတော်မူခဲ့သည်။ ဤဒေသနာကို "ပစ္စယနဒ္ဒေသ"ဟု သိမှတ်ရပါသည်။

၃။ ပုစ္ဆာဝါရ – ဤဝါရတွင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဒေသနာတော်နည်းအရ ပုစ္ဆကအနေအားဖြင့် ကုသလတိက်ပဋ္ဌာန်းကျမ်းမှာပင် ကုသိုလ်ကြောင့်ကုသိုလ်ဖြစ်နိုင်သလို ကုသိုလ်ကြောင့် အကုသိုလ်, အဗျာကတ ဖြစ်နိုင်ပါမည်လောစသည်ဖြင့် ဟော တော်မူခဲ့ပါသည်။ ဤသည်ကိုပင် "ပုစ္ဆာဝါရ"ဟု သိမှတ်ရပါသည်။

၄။ **ဝိသဇ္ဇနာဝါရ** – ပုစ္ဆာဝါရအားလျော်စွာ ရသင့်ရထိုက်သောအဖြေကို ဝိသဇ္ဇနာဝါရကြီး (၇) မျိုးဖြင့် ဝါရအားလျော်စွာ ဖြေကြားဟောမိတ်တော်မူခဲ့ပါသည်။ ဤဒေသနာကို "ဝိသဇ္ဇနာဝါရ"ဟု သိမှတ်ရပါသည်။ (ဝါရ= အလှည့်,အစဉ်၊)

ဝိသဇ္ဇနာဝါရကြီး (၇)မျိုး

၁။ ပဋိစ္စဝါရ ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော၊
၂။ သဟဇာတဝါရ နှင့်တကွဖြစ်သော၊
၃။ ပစ္စယဝါရ သဟ– နိ ပစ္စည်းပြု၍ဖြစ်သော၊
၄။ နိဿယဝါရ မှီ၍ဖြစ်သော၊
၅။ သံသဋ္ဌဝါရ နှီးနှော၍ဖြစ်သော၊
၆။ သမ္ပယုတ္တဝါရ ယှဉ်၍ဖြစ်သော၊
ကံနှင့်ကတ္တား နှစ်ပုဒ်ကြားဝယ် ဝါရခြောက် မှတ်ဖွယ် **ဆဝါရ**၊၊
၇။ ပဉှာဝါရ တို့ဖြစ်ပါသည်။ (ပဉှ – အမေး၊ မေးခြင်း)
(ပဉှာဝါရ– ထိုထို ပဉှာတို့ကို ထုတ်ဆောင်၍ အစွပ်အထွေးမရှိအောင် ဝေဖန်ဟောကြား)

ဝိသဇ္ဇနာဝါရ (၇)ပါ	ပစ္စည်း	ပစ္စယုပ္ပန်	ပစ္စယသတ္တိ
၁။ ဆဝါရ	ကံ	ကတ္တား	ဟိတ်ပါဌ်သတ္တိ
၂။ ပဉှာဝါရ	ကတ္တား	သမ္ပဒါန်	ကရိဏ်းသတ္တိ

? ဆဝါရနှင့်ပဉှာဝါရတို့ ဟောကြားပုံ မည်သို့ထူးခြားကြပါသနည်း၊ အချက်(၅)ချက်မျှ ဖော်ပြပါ။

	ဆဝါရ	ပဉှာဝါရ
၁။	ပဋိစ္စဝါရစသဖြင့် (၆)ဝါရဟောသည်။	အာရမ္မဏစသဖြင့် မျိုးစဉ်အလိုက်ဟောသည်။
၂။	ပဉှာဝါရမှ ဇနကသတ္တိရသော ပစ္စည်းများ၏ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ဤဝါရ အနုလုံ၌ ဟောသည်။	ဇနကသတ္တိရသည့် ပစ္စည်းများကို အဓိက ထား၍ဟောသည်။
၃။	ကံ၊ ကတ္တား၊ ဟိတ်ပါဌ်ဟောသည်။	ကတ္တား၊ သမ္ပဒါန်၊ ကရိဏ်းဟောသည်။
၄။	ဟိတ်ပါဌ်သတ္တိ ကောက်သည်။	ကရိဏ်းသတ္တိ ကောက်သည်
၅။	ဝိဘင်္ဂ အနုလုံနှင့် ပစ္စနိက်ဟောသည်။	ဝိဘင်္ဂ အနုလုံဟောသည်။

ဝိသဇ္ဇနာဝါရတိုင်းမှာပင် နယ, ဝါရ, တိက်ပုဒ်, ကံ ကတ္တား(ကတ္တား သမ္ပဒါန်) တို့ကိုလိုက်၍ နည်းများစွာဖြင့် ဖြေဆိုမိတ်ကြားဟောတော်မူခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ဖြေဆိုရာတွင်လည်း

(၁) ဝိဘင်္ဂဝါရ ဖြေဆိုနည်း၊ (ဝိဘင်္ဂ = အကျယ်အားဖြင့် ပိုင်းခြားပြဆိုခြင်း၊)
(၂) သင်္ချာဝါရ ဖြေဆိုနည်းဟု နှစ်မျိုး ခွဲထားပါသည်။

ဝိဘင်္ဂဝါရဖြေဆိုနည်းမှာ ပစ္စည်းအားလျော်စွာ ရသင့်ရထိုက်သော ရုပ်,နာမ်ခမ္မများကို ပဒ,ပဒါဝသန အားလျော်စွာရသင့်သလို "ဤအကြောင်းပစ္စည်းကြောင့် ဤအကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားမျိုးသာ ဖြစ်နိုင်သည်, ဖြစ်ရမည်"ဟု တိတိပပမုချ အနေအားဖြင့် ဖြေဆိုဟောကြားတော်မူသော ဒေသနာတော်ဖြစ်သောကြောင့် ကြည်ညိုဖွယ်ရာလည်းကောင်းလှပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် သတ္တဝါတို့၏သန္တာန်မှာ ဤရုပ် ဤနာမ် အကောင်းအဆိုးဖြစ်မှုမျိုး မှန်သမျှသည် ဤအကြောင်း ဤပစ္စည်းကြောင့်သာ ဖြစ်ရသည်၊ အကြောင်းမရှိ အကြောင်းမဲ့သက်သက် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရုပ်တရား,နာမ်တရား အကောင်း,အဆိုးဟူ၍ တစ်ခုတစ်လေမျှမရှိနိုင် မဖြစ်နိုင်ကြပေ။ ဤ ဝိဘင်္ဂဝါရနှင့် ကင်း၍ သင်္ချာဝါရကို မရအပ်ပါ။ ဝိဘင်္ဂဝါရကိုမှီ၍သာ နားလည်အပ်ပြုလုပ်အပ်၏။

သင်္ချာဝါရဖြေဆိုနည်းမှာလည်း အလွန်သိမ်မွေ့ နက်နဲခက်ခဲလှတော့၏။ အဆက် ဆက်သောဆရာမြတ်များ၏ နည်းကောင်းရပါလျှင် စိတ်ရွှင်ကိုယ်ပျော်ဆိုသလို ဒေသနာတော်ကိုလည်းကြည်ညို၊ ဒေသကဖြစ်တော်မူသော ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်ကြီးကိုလည်း အားပါးတရ ကြည်ညိုလေးစားကာ ပဋ္ဌာန်းပညာသင်ယူနေရသည်ကိုပင် ကြည်ရွှင်အေးမြကာ ဝမ်းသာမဆုံးဖြစ်ရတော့၏။ ဟောကြားတော်မူပုံမှာ–

(က) ၂၄–ပစ္စည်းလုံးကိုပင် တစ်ပစ္စည်း တစ်ပစ္စည်း၌ ရသင့်ရထိုက်သော ရုပ်တရား, နာမ်တရားတို့ကို ပစ္စည်းအားလျော်စွာ သင်္ချာထုတ်၍ "သုဒ္ဓသင်္ချာ"ဟုဟော တော်မူပါသည်။
(ခ) တစ်ပစ္စည်းကိုမူတည်၍ ကြွင်းသောပစ္စည်းတို့ကို တစ်ပစ္စည်းစီ အလှည့်ကျ တရားသဘောတူရာပေါင်းပြီး မူလီသွတ်သွင်းကာသင်္ချာထုတ်၍ "သဘာဂသင်္ချာ" ဟု ဟောတော်မူပါသည်။
(ဥပမာ– ဟေတုပစ္စယာ အဓိပတိယာ စတ္တာရိ၊ သဟဇာတေ သတ္တ၊ ...)ဟော၏။

(ဂ) တစ်ပစ္စည်းကိုပင် မူတည်၍ ကြွင်းသော သဘာဂဖြစ်ပြီးသော ပစ္စည်းတို့ကို ၁–ပစ္စည်း, ၂–ပစ္စည်း မှစ၍ ၁၀–ပစ္စည်း တိုင်အောင်ပေါင်း၍ မူလီသွတ် သွင်းကာ ရလာသောတရားများကို သင်္ချာထုတ်၍ "ဃဋနာသင်္ချာ"ဟုဟော တော်မူပါသည်။
(ဥပမာ– ဟေတု သဟဇာတ နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတန္တိ သတ္တ။)

ဤမျှဆန်းကြယ် နက်နဲခက်ခဲသော ပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်ကြီးကို ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ ဒုလ္လဘငါးဖြာ ကြုံနိုက်ခါတွင် သူငါမဟူ ရှင်လူရဟန်း အမျိုးသမီး,အမျိုးသား မခွဲခြားဘဲ ဤကားရုပ် ဤကားနာမ် ဝေဘန်ခွဲခြားသော(နာမရူပပရိစ္ဆေဒ)ဉာဏ် အရင်းခံတည် ထားကာ သံသရာဝဋ်စက်မှ လွတ်ထွက်ရန် အခြေခံအုတ်မြစ်မှ မဆုတ်နစ်သော သဒ္ဓါတရား+ဉာဏ်+ဝီရိယ စွမ်းအား တို့ဖြင့် ကြိုးစားသင့်လှသည်။

အမြဲ့မြဲ့ အရှာရှာ၌ မိမိတို့နှင့်နီးစပ်ရာ ရဟန်းပညာရှိ လူပညာရှိများထံ ဆည်းကပ်၍ ပညာပါရမီမြတ်ကို ဖြည့်ဆည်းသင်ယူ အားထုတ်နိုင်ကြရန် တိုက်တွန်း အပ်ပါသည်။

အသက်ပေး၍ကြိုးစားမည်

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ လောင်းလျာတုန်းက၊ နောက်ဆုံးအထိ ပါရမီ။
လူနတ်များစွာ ချမ်းသာရေးမို့၊ အသက်ပေး၍ ဖြည့်ခဲ့သည်။
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာအတွက်တော့၊ ငါပါအသက် ဆုံးစေမည်။
နောက်မဆုတ်ပေါင် ခုလိုတွေးလို့၊ ကုသိုလ်ရေးမို့ ကြိုးစားမည်။

ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။
(ဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ)

သင်မှသိ သိမှကျင့် ကျင့်မှရ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဩဝါဒ

ကျေးဇူးရှင်အပေါင်းအား ကျေးဇူးဆပ်သောအားဖြင့်

ဦးတင်ဝင်း(ဒိုက်ဦး–သုံးခွ)